

CERCETAREA ARHEOLOGICĂ DIN AȘEZAREA DE SECOL IV D.CHR. DE LA BÂRLAD VALEA-SEACĂ (CAMPANIA 2019)

Mircea MAMALAUCA*, Mircea OANCĂ**

Keywords: culture, settlement, complex, Sântana de Mureș, inventory.

Având drept reper presupunerea arheologului Vasile Palade, cel care a descoperit și cercetat, pe parcursul a peste două decenii, situl arheologic de la Bârlad Valea Seacă, și care, la sfârșitul ultimei campanii de săpături, considera că așezarea nu a fost exahustiv cercetată, astfel, în anul 2018, am decis să reluăm investigațiile în așezare. Am început din apropierea perimetrului anterior cercetat, pentru a verifica dacă mai existau și alte locuințe. A fost realizată o prospectare magnetometrică, care ne-a permis reperarea a noi complexe. Așa se face că, în scurt timp, am reușit să descoperim două noi locuințe, care vin în completarea celorlalte 45, descoperite și cercetate cu aproape 40 de ani în urmă. Este vorba de L 46 și L 47, locuințe de suprafață, cu un inventar din care nu lipsesc fragmentele ceramice, provenite din diferite categorii de vase, respectiv lucrate la roată, din pastă fină, de culoare cenușie, cărămiziu-roșiatică sau neagră, din vase lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă și fragmente desprinse din vase lucrate cu mâna, de cele mai multe ori din pastă grosieră. La toate acestea adăugându-se și alte artefacte, interesante fiind, un topor de fier și două greutatea folosite, posibil, la războiul de țesut, dar nu este exclus să fi avut și alte destinații¹. În anul 2018 au fost trasate trei secțiuni, în perimetrul a două dintre ele (S1 și S2) fiind descoperite complexe mai sus amintite. Din nefericire, timpul nu ne-a permis să ducem la bun sfârșit cercetarea și în ultima secțiune trasată. În campania din anul 2019 am pornit de la investigarea situației în S 3. Pe axa N-S, șanțul trasat a avut 12 m, iar E-V 4,30 m, atingând adâncimea de 0,60 m. Aproximativ în mijlocul secțiunii au apărut primele fragmente de chirpic. Situația a impus realizarea unei casete orientate E-V, cuprinsă între metrii 5 și 9,20, în perimetrul acesteia apărând urmele unei noi locuințe de suprafață, notată de noi L 48, cu lungimea de 6,10 m și lățimea, de aproximativ 3,70 m.

În perimetrul cercetat s-a aflat o cantitate apreciabilă de chirpic, îndeosebi pe latura de vest, în schimb în zona centrală și estică această categorie de material arheologic a fost într-o cantitate mai mică. Aproape de centrul complexului am descoperit o vatră, de formă ovală, măsurând pe axa N-S lungimea de 0,60 m, iar pe E-V 0,50 m. În privința inventarului acesta este destul de sărac, rezumându-se la fragmente ceramice și resturi osteologice. Important de semnalat este prezența, în extremitatea sudică, a unui fragment de os, pe care se pot observa urme de intervenție umană (Pl. 4/1). În apropiere am mai găsit mici fragmente ceramice, provenite în urma desprinderii din vase lucrate la roată, din pastă fină, de culoare cenușiu închis și deschis (Pl. 4/2, 3), dar și din pastă zgrunțuroasă (Pl. 4/4). La acestea mai putem adăuga și un ciob de la partea superioară a unui vas lucrat cu mâna (Pl. 4/5). Din același areal mai amintim un fragment de la fundul unui vas, pe care se pot observa urmele degetelor olarului (Pl. 4/6), dar și câteva fragmente desprinse din vase de mici dimensiuni, respectiv de la fundul unui vas (Pl. 4/7), și alte patru de la partea superioară, probabil ale unor oale

*Muzeul „Vasile Pârvan” Bârlad, mircea_mamalaucă@yahoo.com; **myrxas@yahoo.com

¹ Mircea Mamalaucă, Mircea Oancă, *Cercetarea arheologică din așezarea de secol IV d. Chr. de la Bârlad-Valea Seacă (campania 2018)*, în „Acta Musei Tutovensii”, XVII, 2021, p. 83-110.

(Pl. 4/8, 9; Pl. 5/1, 2), vase lucrate cu mâna, din pastă grosieră, de culoare cărămizie. De asemenea, semnalăm și un mic fragment, de culoare neagră, provenit de la partea superioară a unei oale, lucrate cu mâna (Pl. 5/3), precum și un fragment dintr-un vas lucrat la roată din pastă zgrunțuroasă, de culoare cenușie (Pl. 5/4). Interesant este și ciobul desprins dintr-un castron lucrat la roată, din pastă fină, de culoare roșu cărămiziu (Pl. 5/5), dar mai ales cel dintr-un vas lucrat la roată din pastă, cu mult nisip foarte fin în compoziție, și cu un decor în zig-zag, adâncit în lutul moale și două linii paralele, dispuse la 1 cm, sub decor (Pl. 5/6). Remarcăm prezența a două fragmente dintr-o greutate de la războiul de țesut (Pl. 5/7, 8) și o plăcuță de corn de cerb, cu urme de prelucrare (Pl. 5/9). La toate acestea semnalăm și fragmentele de oase de animale, probabil bovine și ovicaprine.

Din zona centrală a complexului au fost recuperate câteva zeci de cioburi, în marea lor majoritate provenind din vase lucrate cu mâna, din pastă grosieră, de culoare cărămizie sau neagră. Remarcăm, pentru început, pe cele de la partea superioară a unor oale de dimensiuni destul de mari, de culoare cărămizie (Pl. 6/1, 3), precum și un fragment de la partea superioară a unei oale, de culoare neagră, cu buza foarte puțin răsfântă spre exterior (Pl. 6/2). Din categoria vaselor lucrate la roată menționăm fragmentul de la partea superioară a unei oale, de mici dimensiuni, de culoare cenușie (Pl. 6/4), precum și fragmente de la partea inferioară a două vase mici, de culoare cărămizie (Pl. 6/7, 8). În acest context mai putem vorbi și de alte câteva cioburi de la partea superioară a unor vase de mici dimensiuni (Pl. 6/9, 10), dar și un fragment, ceva mai mare, din zona mediană a unui vas, care avea drept decor un brâu în relief (Pl. 7/1). La fragmentele semnalate merită semnalate și cele două, de la partea superioară a unei oale lucrate cu mâna, una de culoare cărămizie. Interesant este brăul care a fost dispus undeva sub buza vasului (Pl. 6/5, 6). Pentru destul de multe fragmente nu putem determina tipul sau categoria de vas din care provin. Din categoria ceramicii lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă, ne putem opri asupra celor 6 fragmente, din care doar unul identificabil, respectiv cel desprins de la partea superioară a unui vas, de mici dimensiuni (Pl. 7/2), celelalte fiind din zone care nu ne permit să facem aprecieri legate de categoria de vase din care provin. La toate acestea mai adăugăm oase, reprezentând un maxilar de ovicaprină și două pietre fragmentare, din care una posibil să fi fost folosită la ascuțitul obiectelor de metal (Pl. 7/3).

În partea de nord a locuinței, numărul și diversitatea artefactelor este și mai mic, totul rezumându-se la puțin peste 20 de fragmente, multe dintre ele, de mici dimensiuni, din vase lucrate cu mâna, din pastă grosieră, cu mici excepții, de culoare cărămizie. Remarcăm doar două cioburi de la partea superioară a două oale, de culoare cărămizie (Pl. 7/4, 5). Nici în privința resturilor ceramice provenite din vase lucrate la roată lucrurile nu sunt cu mult diferite, totul rezumându-se la 5 fragmente, din care unul desprins de la fundul, inelar, al unui vas, lucrat din pastă fină, de culoare cenușie (Pl. 7/6), și alte 4 din vase lucrate din pastă zgrunțuroasă, două din ele reprezentând partea superioară a unor oale, cu buza mult răsfântă în afară (Pl. 7/7, 8). La cele prezentate adăugăm și trei oase mici (Pl. 7/9, 10, 11), cu urme de intervenție umană pe suprafața lor, la care mai adăugăm și o coastă, pe care este evidentă încercarea de a fi tăiată, cu un instrument ascuțit (7/12). Ultimul din obiectele recuperate, din nordul complexului, este o cută de formă ovală, cu lungimea de 11,9 cm și lățimea de 5,1 cm, cu urme evidente de folosire (Pl. 7/13).

Din afara complexului provin câteva resturi osteologice, dar și cioburi, cum ar fi două fragmente de torți, desprinse din corpul a două vase lucrate la roată, din pastă fină, unul de culoare cenușie (Pl. 8/1), iar cel de-al doilea, de culoare cărămizie (Pl. 8/2). Din aceeași categorie fac parte alte trei fragmente, unul de la fundul unui vas, de mici dimensiuni (Pl. 8/3), al doilea, din zona mediană a unui vas mai mare (Pl. 8/4), și un fragment dintr-un vas de culoare roșie, respectiv parte din buza unui castron (Pl. 8/5). La toate acestea mai amintim și fragmentele din vase lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă, de culoare cenușie (Pl. 8/6, 7). Cele mai numeroase sunt, însă, cioburile desprinse din vase lucrate cu mâna, din pastă

grosieră. În acest sens, amintim pe cele de la partea superioară a unor vase (Pl. 8/8, 9, 10).

În urma prospecțiunilor realizate cu magnetometru cu cesiu, la circa 14 m sud de S3, s-au detectat anomalii în sol, lucru care a impus trasarea unei noi secțiuni, respectiv S4. Inițial, am practicat un șanț cu lungimea de 6,5 m și lățimea de 2 m. În perimetrul cercetat am descoperit urme arheologice, la adâncimea de 0,50 m, situație care ne-a determinat să executăm o casetă, pe direcția E-V, cu lungimea de 7,40 m și lățimea de 5,10 m. După decopertarea întregi suprafețe am sesizat prezența unei noi locuințe, cu lungimea de circa 7,10 m, pe axa E-V, și lățimea de 5 m pe axa N-S. Este vorba de locuința cu numărul 49, din marea așezare de la Bârlad-Valea Seacă, ultimele patru fiind rodul cercetărilor din anii 2018-2019. În perimetrul acesteia am descoperit, în jumătatea vestică, o cantitate nu prea mare de chirpic, în timp ce, în cea estică, stratul de chirpic este mult mai compact și în cantitate mai mare. Printre materialele recuperate, cele mai numeroase sunt fragmentele ceramice, desprinse din diferite categorii de vase. Din partea de vest – nord-vest provin mai multe cioburi din vase lucrate cu mâna, din pastă grosieră. Amintim fundul unei oale, de mari dimensiuni, cu diametrul de 18 cm (Pl. 9/1), dar și două cioburi de la partea superioară a aceluiași vas, cu buza rășfrântă (Pl. 9/2, 3). Din aceeași zonă provine și un fragment de la partea superioară a unui vas, de dimensiuni mici (Pl. 9/4). Alături de acestea mai sunt și altele, desprinse din partea mediană a unor vase, toate de culoare cărămiziu roșiatică și cărămiziu deschis. Din partea de S-V a complexului provin mai multe cioburi din vase lucrate cu mâna, din pastă grosieră, de culoare roșu cărămiziu (Pl. 9/ 5, 6) și neagră (Pl. 9/7, 8), la care semnalăm și patru funduri, fragmentare, probabil din corpul unor oale (Pl. 9/9, 10, 11, 12). Din apropierea acestora am recuperat și trei cioburi desprinse de la partea superioară a unui castron, lucrat la roată, din pastă fină, de culoare cenușiu cărămizie (Pl. 10/1, 2, 3), un fragment de la fundul inelar al unei cănițe, de culoare cenușiu deschis (Pl. 10/4), un fragment de la fundul drept al unui vas de culoare cenușiu închis (Pl. 10/5), și încă unul de la fundul unui vas de culoare cenușiu deschis (Pl. 10/6). Mai pot fi amintite și trei cioburi din vase lucrate la roată, din pastă zgrunțuroasă, din care unul de la fundul, posibil, ale unei oale, de culoare cenușie (Pl. 10/7). Merită semnalată și cutea, cu urme evidente de utilizare, cu L - 9 cm și l max. - 3 cm. (Pl. 10/8). Mai sunt prezente și două fragmente de oase trecute prin foc, din care unul provine dintr-o plăcuță din corn de cerb prelucrată, precum și un fragment de os cu foarte mici urme de prelucrare (Pl. 10/9, 10). Din același perimetru au mai fost recuperate și alte artefacte interesante, respectiv mai multe bucăți, de corn de cerb prelucrate (Pl. 11/1, 2 – plăcuță din corn de cerb găurită, 3, 4), și o a doua plăcuță, de această dată din os, pe suprafața căreia se poate observa practicarea unei găuri (Pl. 11/5). Tot la categoria oase prelucrate poate fi menționat și un fragment de os prelucrat la una din extremități (Pl. 11/6). Din extremitatea vestică a locuinței am recuperat mai multe fragmente ceramice desprinse din vase lucrate cu mâna, din pastă grosieră, la care nu se poate determina, cu exactitate, zona de vas din care provin, dar există și un fragment desprins de la fundul inelar, posibil al unui castron (Pl. 11/7), și un fragment de la fundul drept al unei oale lucrate cu mâna (Pl. 11/8). Merită amintite în acest context și cele câteva urme de cărbune.

În partea centrală a locuinței, inventarul a fost și mai sărac, totul reducându-se la câteva fragmente de chirpic, pe unele păstrându-se urmele lăsate de nuiiele care au reprezentat structura de lemn a pereților, dar și câteva fragmente din vase, unele lucrate cu mâna, din pastă grosieră (Pl. 12/1), unul desprins din zona mediană a unui vas lucrat la roată, din pastă fină, de culoare cenușie (Pl. 12/2), și un fragment din buza unui vas lucrat la roată, din pastă zgrunțuroasă (Pl. 12/3). Cele mai interesante materiale arheologice descoperite în zona centrală a locuinței sunt cele de corn de cerb prelucrate (Pl. 12/4, 5, 6, 7, 8, 9). În categoria pieselor de inventar deosebite putem adăuga un frecător, din piatră, cu diametrul de circa 10 cm, pe care urmele de folosire sunt evidente (Pl. 12/10) și un obiect din fier, sub forma unui arc de cerc, cu lungimea de aproximativ 13,5 cm și l max. 3 cm. Pe suprafața

piesei sunt vizibile două găuri, de formă rectangulară, aflate în apropierea marginii exterioare a piesei, aceasta fiind străbătută și de o șanțuire. Interesant este faptul că piesa, în partea sa exterioară este destul de ascuțită, având forma și caracteristicile unui adevărat tăiș. Ca formă, atât cât s-a păstrat, se apropie de ceea ce este o potcoavă (Pl. 12/11). Merită amintit și obiectul de fier, aflat într-un avansat proces de oxidare, lung de 4 cm (Pl. 12/12). Presupunem că este vorba de o caia.

Dacă în partea de est a locuinței, cantitatea de chirpic a fost mult mai mare decât în restul suprafeței, artefactele descoperite, însă, sunt destul de puține, respectiv câteva fragmente desprinse atât din vase lucrate la mână, din pastă grosieră, cât și fragmente din vase lucrate la roată din pastă fină, sau zgrunțuroasă. Interesant este faptul că am recuperat un fragment dintr-un vas lucrat la roată, de culoare roșie (Pl 13/1), și un fragment, probabil dintr-o amforă (Pl. Pl 13/2). Merită, însă, semnalată prezența unei cantități apreciable de cărbune și mai multe bucăți de corn de cerb prelucrate (Pl. 12/3, 4, 5, 6).

Din afara locuinței a fost recuperată o bucată dintr-o oglindă sarmatică (Pl. 12/7), foarte afectată de trecere timpului și zacerea în pământ, iar în urma executării penei de control au mai fost descoperite câteva fragmente osoase și ceramice irelevante.

În încheiere, vom încerca să prezentăm câteva aprecieri legate de încadrarea cronologică și culturală a materialelor descoperite în cele două locuințe. Este ușor de sesizat că în perimetrele cercetate artefactele sunt destul de puține, iar în privința ceramicii, aceasta este extrem de fărâmițată, lucru care face extrem de grea orice încercare de a încadra din punct de vedere tipologic acest gen de materiale. Totuși, cu oarecare certitudine, putem presupune că fragmentul de vas, lucrat cu mâna, de pe Pl. 5, poziția 1, provine dintr-o oală cu corpul ovoidal, cu diametrul maxim undeva la jumătatea înălțimii, cu buza ușor răsfrântă în afară. Asemenea vase sunt destul de frecvente în aria culturii Sântana de Mureș, piese similare provenind din necropolele din Moldova, de la Mihălășeni², Bârlad Valea-Seacă³, Lunca⁴, dar și din Basarabia, în necropola de la Budești⁵.

Piese asemănătoare au fost descoperite și în necropolele de la Sântana de Mureș⁶ și Komarovo⁷.

Un alt fragment ceramic, de această dată, dintr-un vas lucrat la roată, din pastă zgrunțuroasă, ar putea să aibă corespondență în oalele bitronconice, cu diametrul maxim în partea superioară, cu gâtul scurt și buza răsfrântă. Asemenea vase au mai fost descoperite în siturile arheologice de la Bogdănești-Fălciu⁸, Mihălășeni⁹, Șpanțov¹⁰ și în Republica Moldova, la Budești¹¹. Sigur mai există și alte fragmente care și-ar putea găsi corespondențe

² O. L. Șovan, *Necropola de tip Sântana de Mureș-Černjachov de la Mihălășeni (jud. Botoșani)*, în „Bibliotheca Archaeologica Hierasus. Monographica”, I, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2005, Pl. 35A/1.

³ V. Palade, *Așezarea și necropola de la Bârlad-Valea Seacă (sfârșitul sec. al III-lea – a doua jumătate a sec. al V-lea)*, Editura ARC 2000, București, 2004, p. 248, M 144, fig. 2/11.

⁴ I. T. Dragomir, *Necropola birituală Sântana de Mureș - Cerneahov (sec.III-IV e.n.) de la Lunca, regiunea de sud a Moldovei*, în „Danubius”, XIX, 2001, p. 181, fig. 38/1.

⁵ Vl. Vornic, *Așezarea și necropola de tip Sântana de Mureș-Černjachov de la Budești*, Editura Pontos, Chișinău, 2006, p. 401, fig. 93/15.

⁶ I. Kovács, *A marosszentannai, népvándorlaskori temető*, în „Dolgozatok. Travaux de la section numismatique et archéologique du Musée National de Transylvanie”, III, 1912, p. 319, fig. 99.

⁷ M. Ju. Smiško, *Poselennja III-IV st. n. e. iz slidamy skljanogo vyrobnyctva bilja s. Komariv, Černivec'koji oblasti (Poperedne povidomlennja)*, în „Materialy i Doslidžennja z Arheologiji Prykarpattja i Volyni”, 5, 1964, p. 67-80.

⁸ M. Mamalaucă, *Descoperiri din perioada Antichității târzii în Podișul Central Moldovenesc. Necropolele de la Bogdănești-Fălciu, Pogonești și Polocin*, Casa Editorială Demiurg, 2018, p. 417, Pl. 9/5.

⁹ O. L. Șovan, *op. cit.*, Pl. 76A12.

¹⁰ B. Mitrea, C. Preda, *Necropole din secolul al IV-lea e.n. din Muntenia*, în „Biblioteca de arheologie”, X, Editura Academiei, București, 1966, p. 235, fig. 56/1.

¹¹ V. Vornic, *op. cit.*, p. 413, fig. 105/15.

în alte situri dar, pentru a nu greși, în condițiile în care cioburile sunt relativ mici, ne oprim aici cu aprecierile legate de vasele ceramice.

O altă categorie de piese descoperite în cele două complexe sunt cutele, unelte folosite pentru ascuțirea pieselor din metal. Acestea sunt de diferite forme, având corespondențe în multe situri arheologice aparținând culturii Sântana de Mureș, cultură în care se încadrează, după toate elementele surprinse, și aceste două locuințe. Piese cu aceeași destinație au fost descoperite în siturile arheologice de la Polocin¹², Bratei¹³, Archiud¹⁴, Gherăseni¹⁵, și enumerarea ar putea continua.

Artefactele cele mai convingătoare, atunci când dorim să aducem în discuție problemele legate de încadrarea culturală și cronologică a celor două complexe, vom face trimitere, în primul rând, la coarnele de cerb aflate în diverse faze de prelucrare. În ambele complexe care fac obiectul acestui studiu au fost decoperite asemenea materiale, cu un spor numeric în L 49. În această locuință au fost decoperite mai multe asemenea obiecte, de la ramificații de coarne, cu urme de prelucrare, până la plăcuțe finalizate, inclusiv cu orificii pentru aplicarea niturilor de prindere în ansamblul care formează un pieptene. asemenea piese au fost descoperite în număr foarte mare în locuințele și bordeiele-atelier de la Bârlad Valea-Seacă. Practic, 21 de complexe din cele 45 cercetate până la începutul primei noastre campanii, în 2018, s-au dovedit a fi ateliere de prelucrat piepteni¹⁶. Având în vedere cantitatea mare de fragmente din corn de cerb din M 49, putem considera că, în această situație, avem de-a face cu o nouă locuință-atelier, cea de-a 23-a din așezare.

În încheiere, am dori să amintim faptul că, sprijiniți de cercetătorul ieșan Andrei Asăndulescu, am reușit să verificăm întregul perimetru din jurul așezării, aflat pe partea stângă a pârâului Valea-Seacă. Din nefericire, însă, se pare că, în acest moment, putem vorbi de cercetarea în întregime a acestui important sit arheologic, nemaipărând niciun indiciu legat de prezența altor urme arheologice.

Lista ilustrațiilor

Pl. 1. Localizarea cercetării, cu secțiunile trasate în 2019.

Pl. 2. Planul locuinței 48.

Pl. 3. Planul locuinței 49.

Pl. 4. 1 os cu urme de prelucrare; 2,3 ceramică lucrată la roată din pasta fină; 4 ceramică lucrată la roată din pasta zgrunțuroasă; 5-9 ceramică lucrată cu mâna.

Pl. 5. 1-3 ceramică lucrată cu mâna; 4 ceramică lucrată la roată din pasta zgrunțuroasă; 5-6 ceramică lucrată la roată din pasta fină; 7-8 fragmente dintr-o greutate de lut; 9 plăcuțe din corn de cerb.

Pl. 6. 1-3, 5-8 ceramică lucrată cu mâna; 4,9,10 ceramică lucrată la roată din pasta fină.

Pl. 7. 1,6 ceramică lucrată la roată din pasta fină; 2,7,8 ceramică lucrată la roată din pasta zgrunțuroasă; 3 cute; 4,5 ceramică lucrată cu mâna; 9-12 fragmente osoase prelucrate.

Pl. 8. 1,2 fragmente torți; 3-5 ceramică lucrată la roată din pasta fină; 6-7 ceramică lucrată la roată din pasta zgrunțuroasă; 8-10 ceramică lucrată cu mâna.

Pl. 9. 1-12 ceramică lucrată cu mâna.

Pl. 10. 1-6 ceramică lucrată la roată din pasta fină; 7 ceramică lucrată la roată din pasta zgrunțuroasă; 8 cute; 9-10 plăcuțe os.

Pl. 11. 1-6 fragment de corn de cerb și oase prelucrate; 7 ceramică lucrată la roată din pasta fină; 8 ceramică lucrată cu mâna.

¹² M. Mamalaucă, *op. cit.*, Pl. 210B/2.

¹³ L. Bîrzu, *Continuitatea populației autohtone în Transilvania în secolele IV-V (cimitirul 1 de la Bratei)*, în „Biblioteca de arheologie”, XXI, Editura Academiei, București, 1973, p. 303, Pl. XXXII/14;

¹⁴ C. Gaiu, *Habitat și manifestări rituale în secolul IV p. Chr. la Archiud*, în R. B., XII-XIII, 1998-1999, p. 195, fig. VIII/3.

¹⁵ Gh. Diaconu, *Așezarea și necropola de la Gherăseni-Buzău (Noi dovezi despre continuitatea populației autohtone de la Dunărea de Jos)*, SCIVA, 28, 3, 1977, p. 444, fig. 39/4.

¹⁶ V. Palade, *Așezarea și necropola de la Bârlad-Valea Seacă, secolele III-V*, Editura ARC, 2000, p. 167-168.

- Pl.12. 1 ceramică lucrată cu mâna; 2 ceramică lucrată la roată din pasta fină; ceramică lucrată la roată din pasta zgrunțuroasă; 4-9 plăcuțe din corn de cerb prelucrate; 10 frecător, 11 fragment potcoavă; 12 obiect fier.
- Pl. 13. 1 ceramică lucrată la roată din pasta fină; 2 fragment amforă; 3-6 fragmente de corn de cerb prelucrate; fragment oglindă.

BIBLIOGRAFIE

- Diaconu 1960: Gh. Diaconu, *Considerații preliminare asupra necropolei de la Tîrșor din secolele III-IV e.n.*, în SCIV, XI, 1, 1960, p. 55-68;
- Diaconu 1965: Gh. Diaconu, *Tîrșor. Necropola din secolele III-IV e.n.* Biblioteca de arheologie, VIII, Editura Academiei, București, 1965;
- Diaconu 1970: Gh. Diaconu, *Mogoșani. Necropola din sec IV e.n.*, Târgoviște, 1970;
- Diaconu 1977: Gh. Diaconu, *Așezarea și necropola de la Gherăseni-Buzău (Noi dovezi despre continuitatea populației autohtone de la Dunărea de Jos)*, SCIVA, 28, 3, 1977, p. 431-457;
- Diaconu 2003: Gh. Diaconu, *Tîrșor – un sit milenar, studii de istorie și arheologie*, Ploiești, 2003;
- Diaconu, Anghelescu 1963: Gh. Diaconu, N. Anghelescu, *Despre necropola din sec. IV e.n. de la Radu Negru (r. Călărași)*, în SCIV, 1963, p. 167-173. Diaconu 2010;
- V. Diaconu, *Hănești-Botoșani: mărturii arheologice și istorice*. Bibliotheca Memoriae Antiquitatis, XXV, Editura „Constantin Matasă”, Piatra Neamț, 2010;
- Dragomir 2001: I. T. Dragomir, *Necropola virtuală Sântana de Mureș - Cerneahov (sec.III-IV e.n.) de la Lunca, regiunea de sud a Moldovei*, în Danubius, XIX, 2001;
- Gaiu 1995: C. Gaiu, *Noi descoperiri și considerații asupra cimitirului de la Fântânele „Rât” (com. Matei, jud. Bistrița-Năsăud)*, în R. B., IX, 1995, p. 149-163. Gaiu 1999: C. Gaiu, *Habitat și manifestări rituale în secolul IV P.Ch. la Archiud*, în R. B., XII-XIII, 1998-1999, p. 267-316;
- Grosu, Vornic, Ciobanu 2006: V. Grosu, V. Vornic, L. Ciobanu, *Ceramica romană din necropola de tip Sântana de Mureș-Černjachov de la Brăviceni (raionul Orhei, Moldova)*, în Revista Arheologică, SN, II, 1-2, p. 104-127;
- Hânceanu 2008: G. Hânceanu, *Cultura Sântana de Mureș pe teritoriul județului Neamț*, în „Anuarul Muzeului de Istorie și Arheologie Prahova. Studii și cercetări”, S.N., III-IV (11-12), 2007-2008, p. 111-124;
- Ioniță 1966: I. Ioniță, *Contribuții cu privire la cultura Sântana de Mureș-Cerneahov pe teritoriul RSR*, în ArhMold, IV, 1966, p. 189-259;
- Ioniță 1968: I. Ioniță, *Un cimitir din secolul al IV-lea e.n. la Negrești-Vaslui*, în SCIV, 19, 2, 1968, p. 293-296;
- Ioniță 1972: I. Ioniță, *Așezarea de tip Sântana de Mureș-Cerneahov de la Iași - Fabrica de cărămizi*, în ArhMold, VII, 1972, p. 267 – 306;
- Ioniță 1974: I. Ioniță, *Necropola din secolul IV e.n. de la Miorcani (jud. Botoșani)*, în CercIst, S.N., V, 1974, p. 81-92;
- Ioniță 1977: I. Ioniță, *La nécropole du IVe siècle de n. è. à Miorcani*. Inv.Arch., Fascicule 8, R42-R51, Editura Academiei, București, 1977;
- Ioniță, Mamalaucă, Vornic 2009: I. Ioniță, M. Mamalaucă, V. Vornic (coord.), *Antichitatea târzie în bazinul Prutului*. Catalog, Editura Sfera, Bârlad, 2009;
- Levițki, Haheu, Vornic, Ciobanu 2005: O. Levițki, V. Haheu, V. Vornic, L. Ciobanu, *Așezarea de tip Sântana de Mureș-Černjachov de la Giurgiulești - Stâna lui Ion și Stâna lui Mocanu*, în Revista Arheologică, S.N., I, 2, 2005, p. 312-350;
- M. Mamalaucă, *Descoperiri din perioada Antichității târzii în Podișul Central Moldovenesc. Necropolele de la Bogdănești-Fălcu, Pogonești și Polocin*, Ed. Demiurg, 2018;
- Mușeteanu 1986: C. Mușeteanu, *Necropola de secolul al IV-lea e.n. de la Copuzu*, în Cultură și 365 civilizație la Dunărea de Jos, II, 1986, p. 209-221;
- Nicu, Țau 1980: M. Nicu, S. Țau, *Necropola birituală din secolul al IV-lea e. n. de la Barcea*, jud. Galați, în Materiale Tulcea 1980, p. 373-397;
- Palade 2004: V. Palade, *Așezarea și necropola de la Bârlad-Valea Seacă (sfârșitul sec. al III-lea – a doua jumătate a sec. Al V-lea)*, Editura ARC 2000, București, 2004;
- Șovan 2005: O. L. Șovan, *Necropola de tip Sântana de Mureș-Černjachov de la Mihălășeni (jud. Botoșani)*, Bibliotheca Archaeologica „Hierasus”. Monographica, I, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2005;
- Vornic 2006: V. Vornic, *Așezarea și necropola de tip Sântana de Mureș-Černjachov de la Budești*, Editura Pontos, Chișinău, 2006.

ARCHAEOLOGICAL RESEARCH IN THE FIRST CENTURY SETTLEMENT D.CHR. FROM BÂRLAD VALEA – SEACĂ (CAMPAIGN 2019)

In 2018, three sections were drawn in the southern part of the large settlement from Bârlad - Valea Seacă, in the perimeter of two of them (S1 and S2) discovering two new houses, respectively L 46 and L 47. Unfortunately, time has not allowed us to complete the research in the last section. In the 2019 campaign we started from the investigation of the situation in S 3. On the N-V axis the trench was 12 m and on the E-V 4.30 m, reaching a depth of 0.60 m. The first fragments of adobe appeared in the middle of the section. The situation required the construction of an EV- oriented box, between 5 and 9.20 meters, in its perimeter appearing the traces of a new surface house, marked by new L 48, with a length of 6.10 m and a width of about 3.70 m. In the researched perimeter there was an appreciable amount of adobe, especially on the west side, but in the central and eastern area we found this category of archaeological material in a smaller amount. Near the center of the complex I discovered an oval hearth, measuring 0.60 m in length on the N-S axis, and 0.50 m on the E-V.

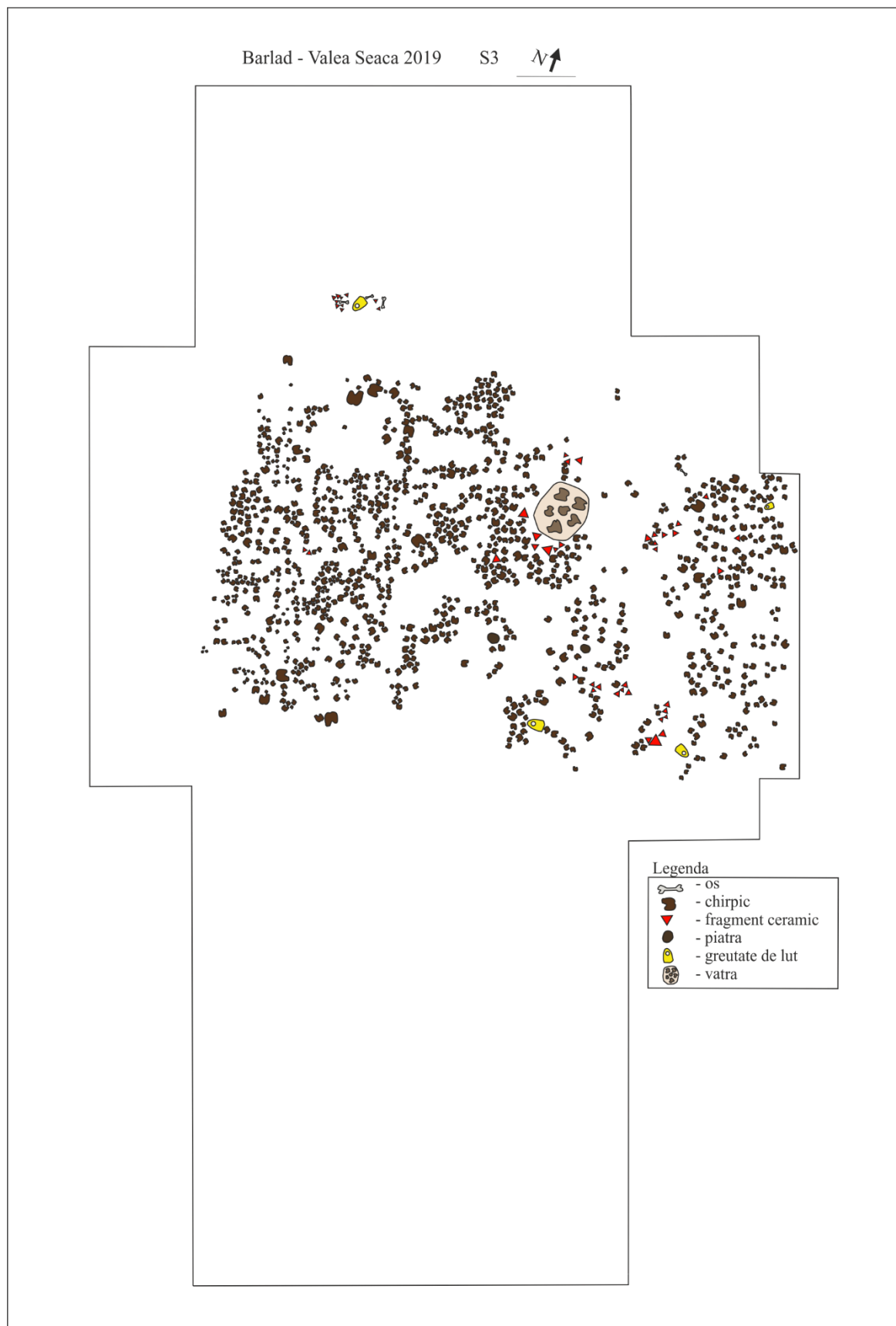
Regarding to the inventory, it is quite poor, limited to ceramic fragments and osteological remains.

Following the surveys carried out with a cesium magnetometer, at about 14 m south of S3, some anomalies were detected in the ground, which required the tracing of a new section, respectively S 4. Initially, we did a ditch with a length of 6.5 m and a width of 2 m. In the researched perimeter we discovered archeological traces, at a depth of 0.50 m, a situation that determined us to build a box, on the E-V direction, with a length of 7.40 m and a width of 5.10 m. After we did the stripping of the entire surface, we noticed the presence of a new house, with a length of about 7.10 m, on the E-V axis, and a width of 5 m on the N-S axis. This is the house with number 49, from the large settlement from Bârlad - Valea Seacă, the last houses being the result of research from 2018-2019. In the perimeter of that, we discovered a quantity of adobe, not too big, while in the eastern one of adobe layer is much more compact and in a larger quantity. Among the most recovered materials are the ceramic fragments which are from different categories of vessels.

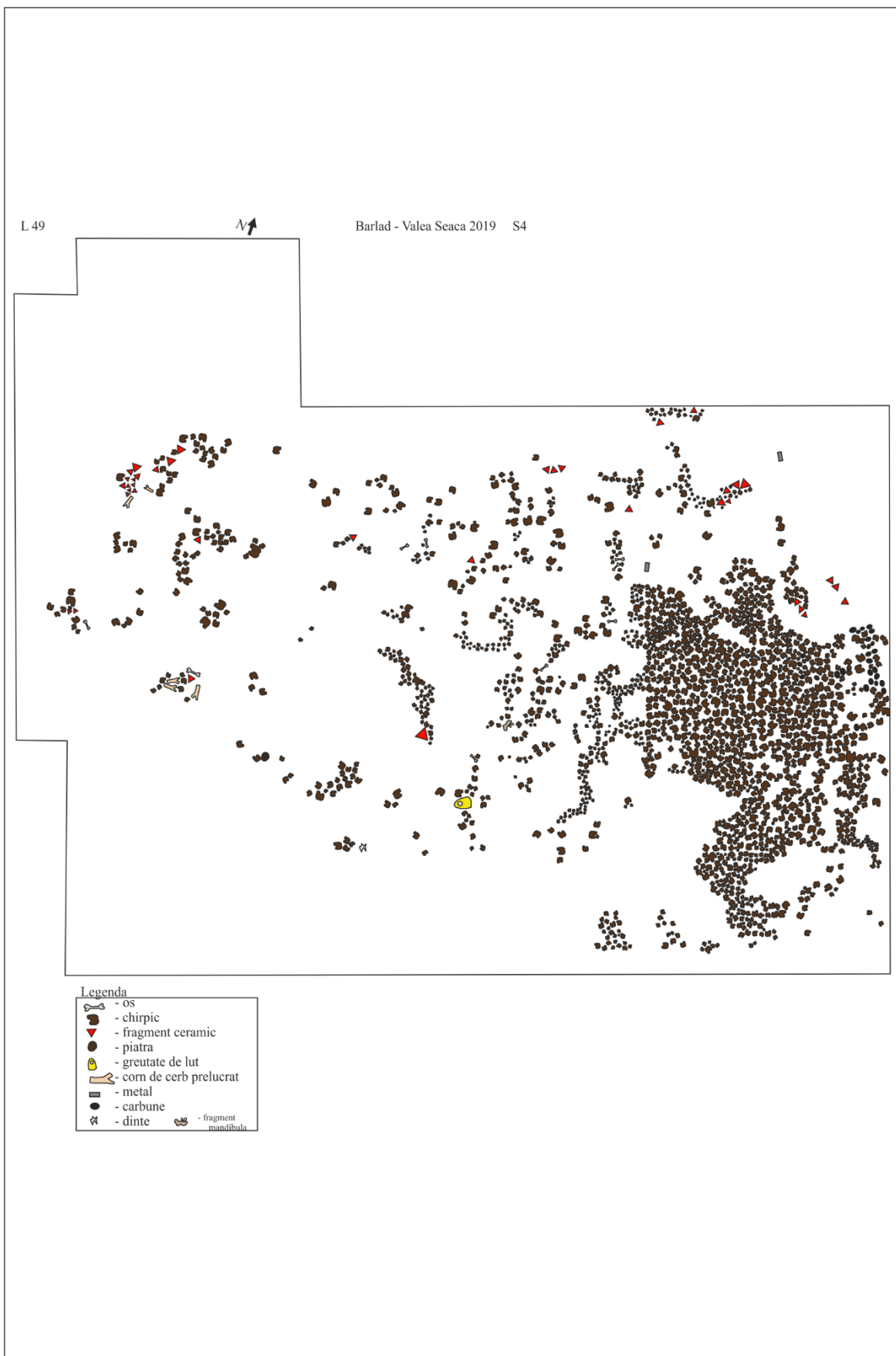

Pl. 1. Localizarea cercetării, cu secțiunile trasate în 2019.

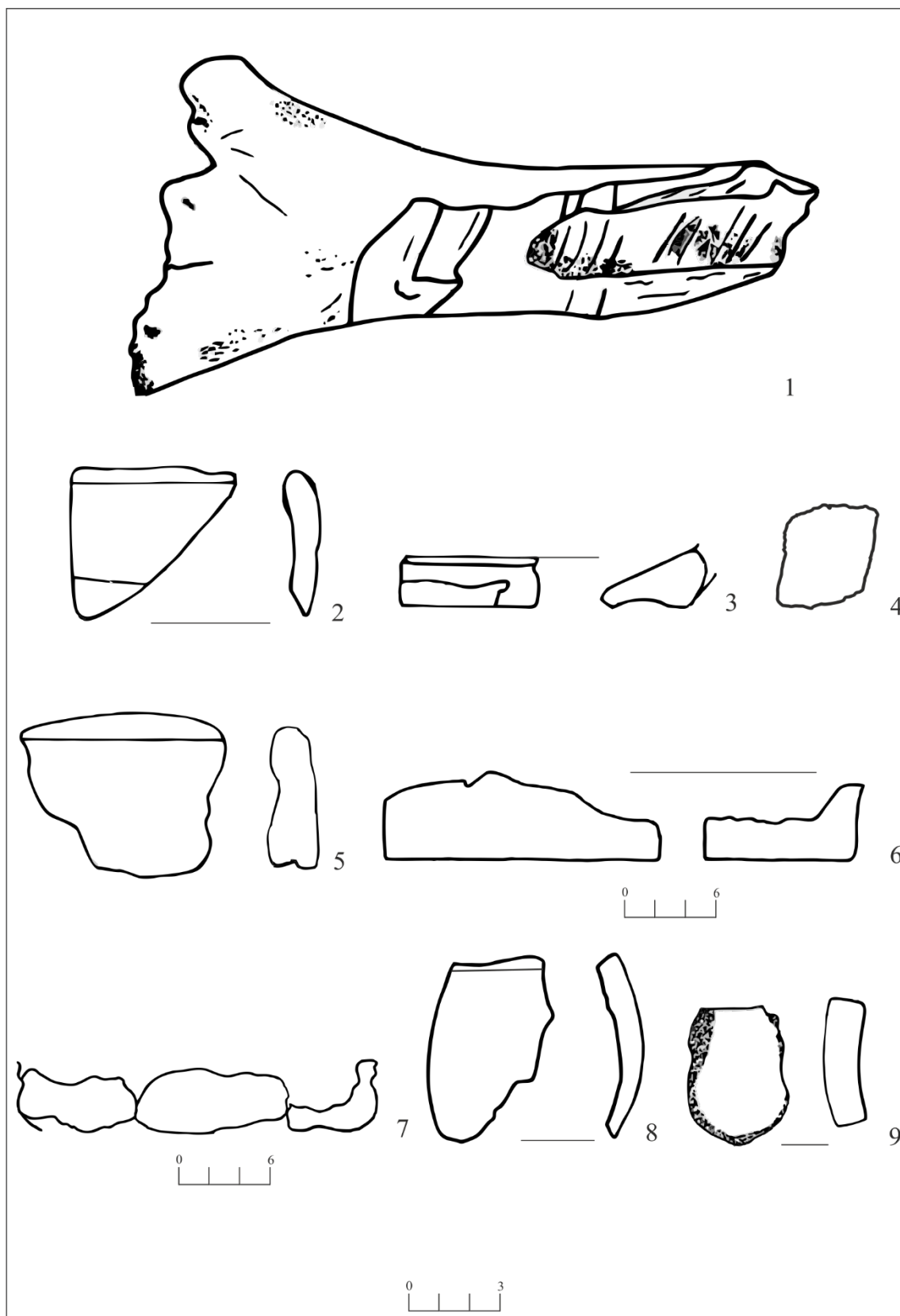

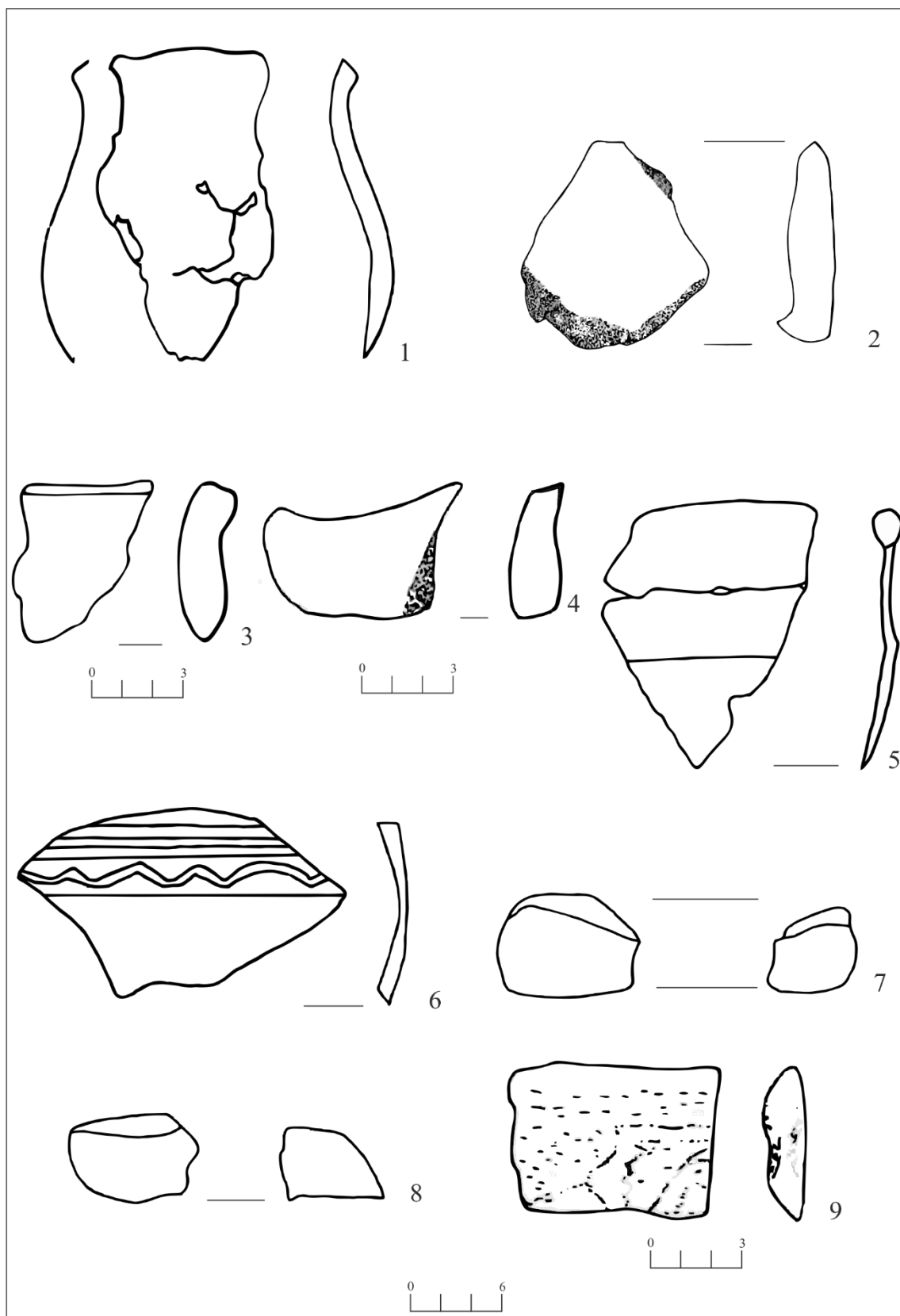
Pl. 2. Planul locuinței 48.

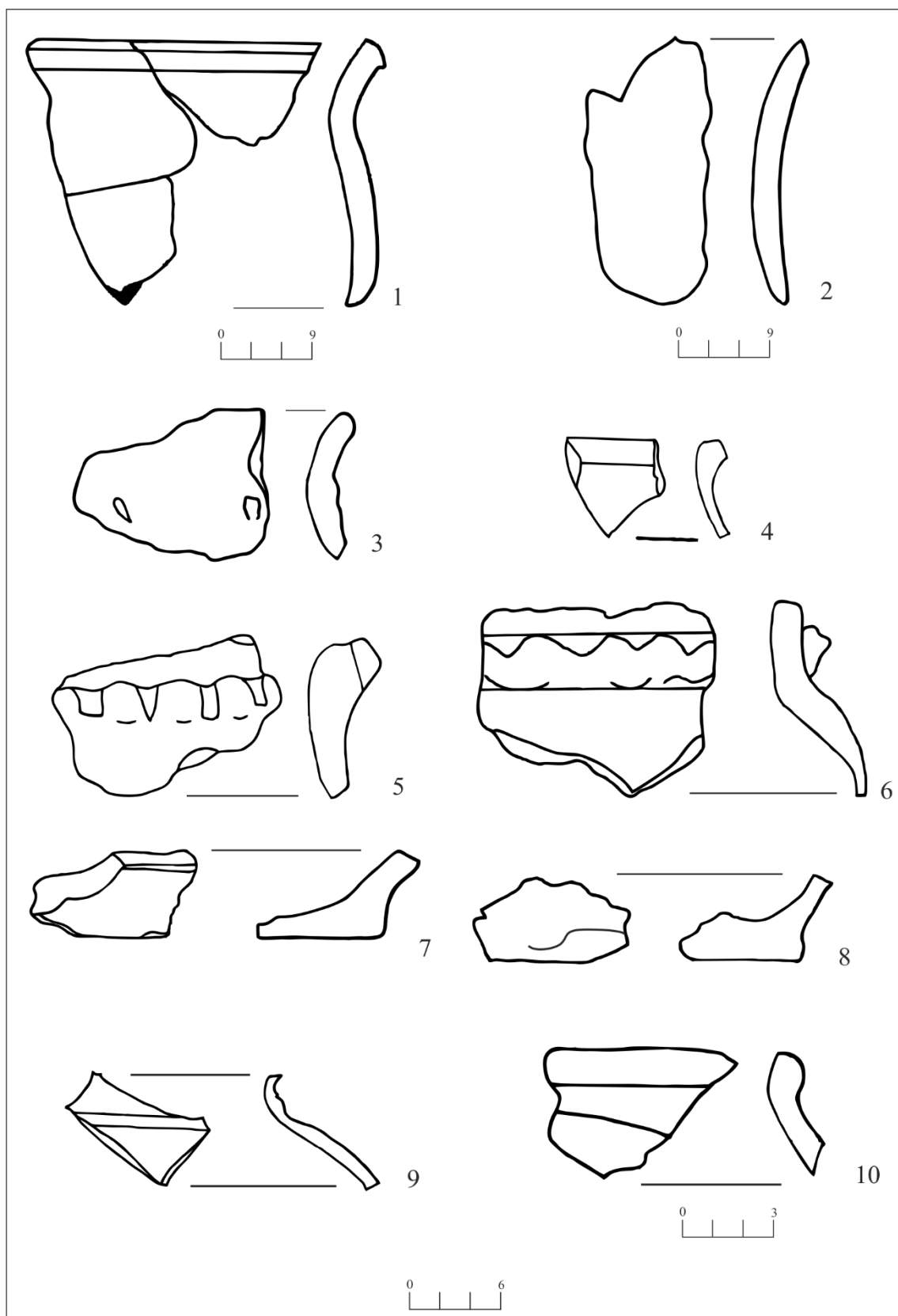
Pl. 3. Planul locuinței 49.

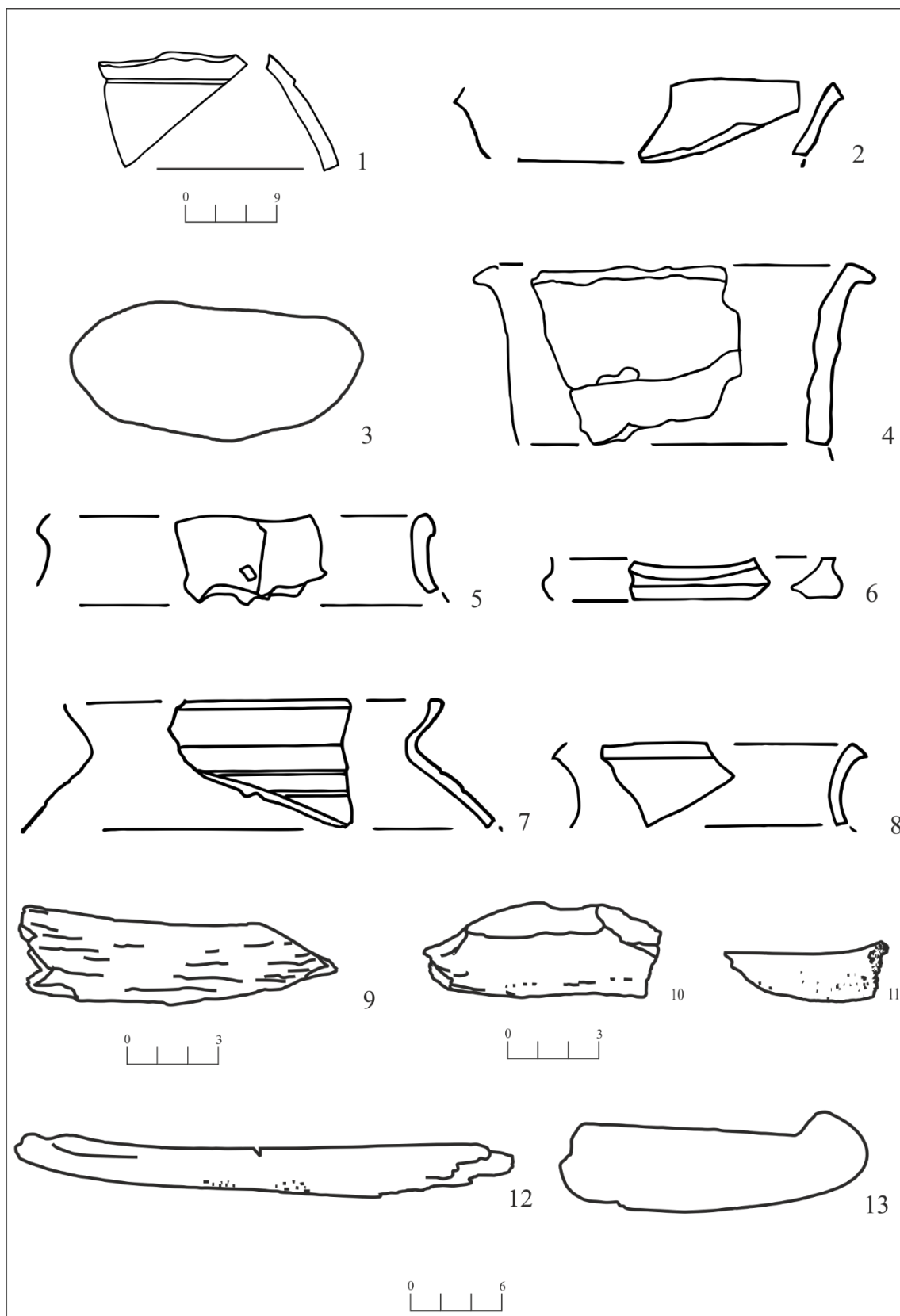
Pl. 4. 1 os cu urme de prelucrare; 2, 3 ceramică lucrată la roată, din pastă fină; 4 ceramică lucrată la roată, din pastă zgrunțuroasă; 5-9 ceramică lucrată cu mâna.

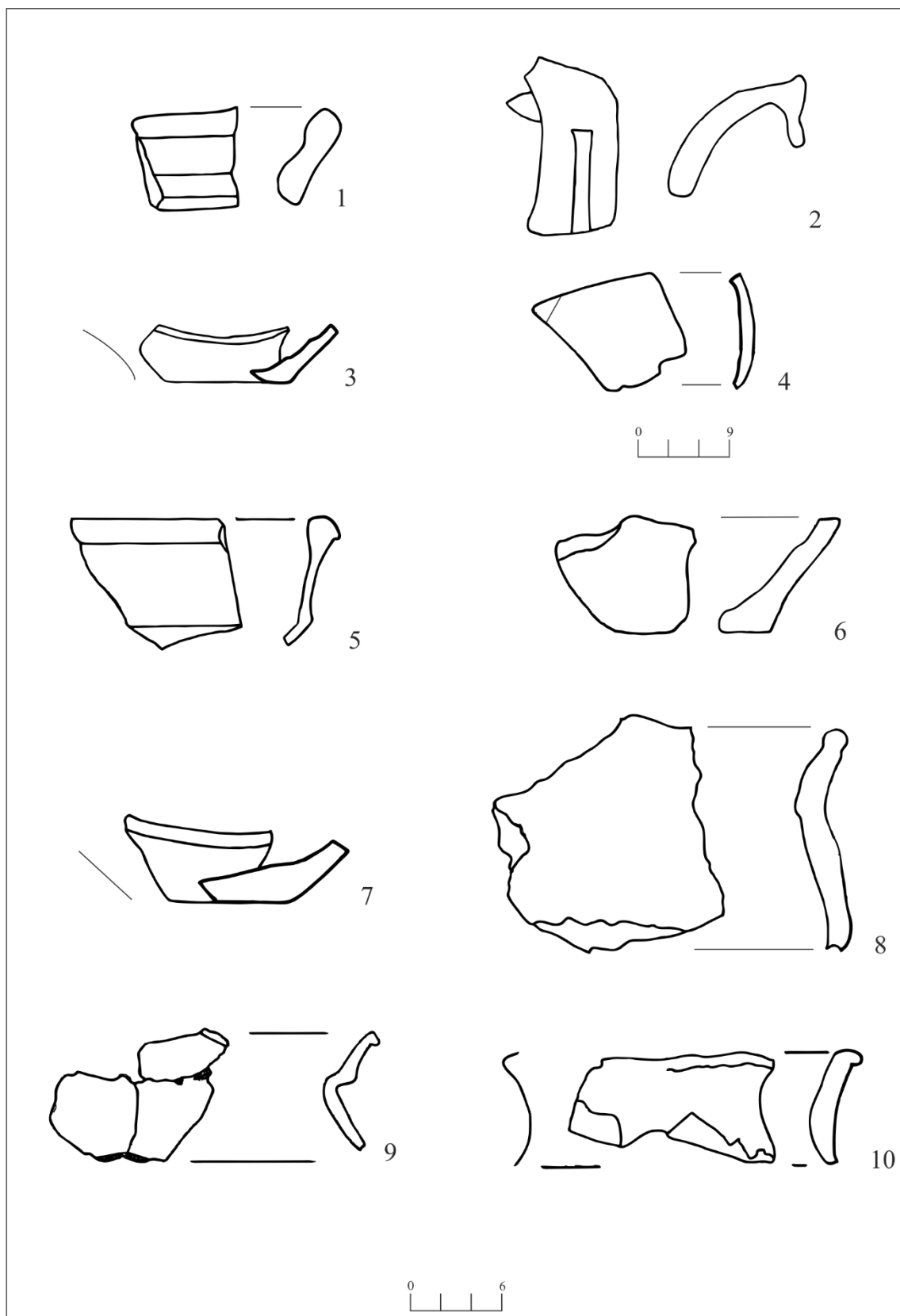
Pl. 5. 1-3 ceramică lucrată cu mâna; 4 ceramică lucrată la roată, din pastă zgrunțuroasă;
5,5 ceramică lucrată la roată, din pastă fină; 7,8 fragmente dintr-o greutate de lut;
9 plăcuță din corn de cerb.

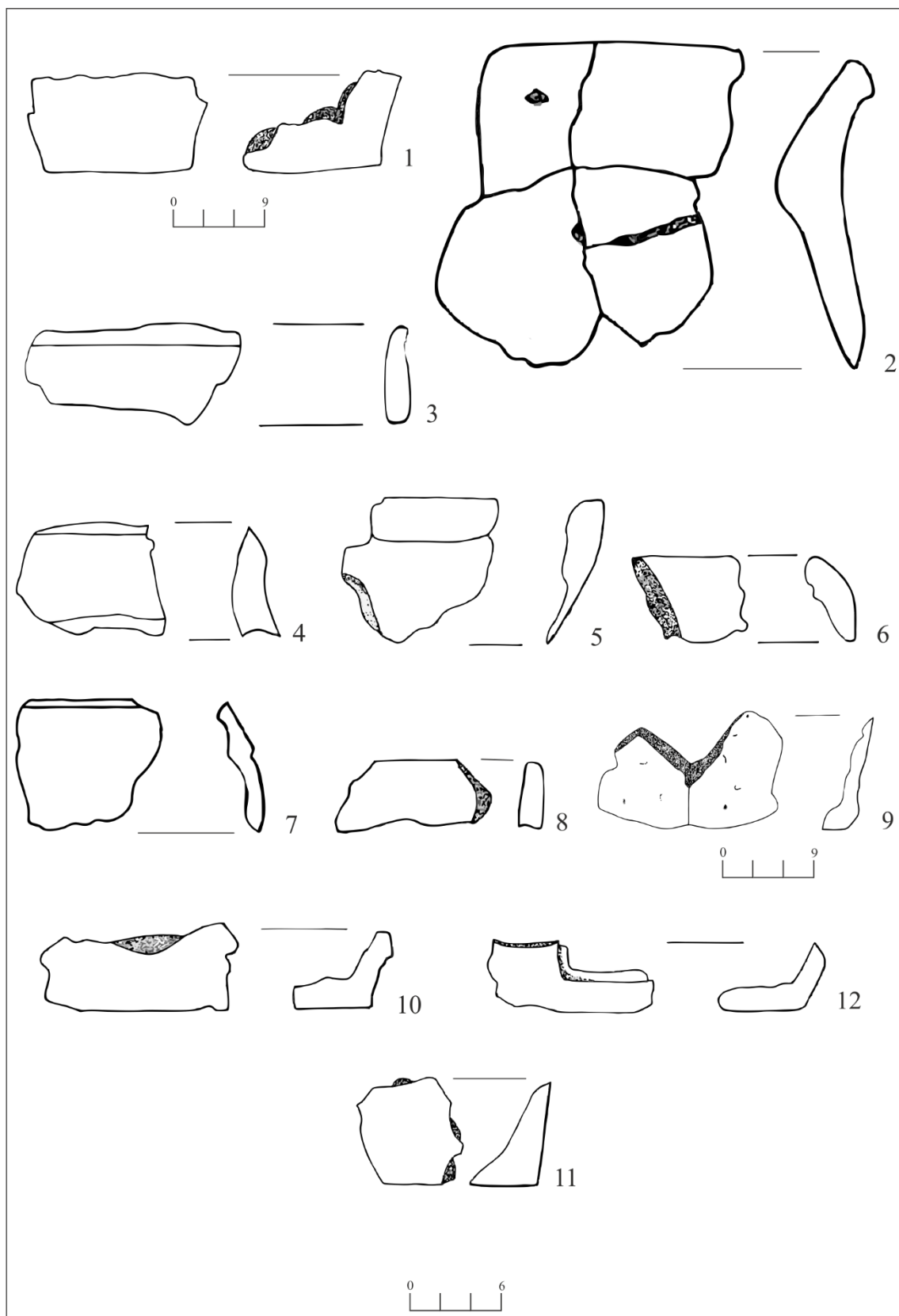
Pl. 6. 1-3, 5-8 ceramică lucrată cu mână; 4, 9, 10 ceramică lucrată la roată din pastă fină.

Pl. 7. 1, 6 ceramică lucrată la roată, din pastă fină; 2, 7, 8 ceramică lucrată la roată, din pastă zgrunțuroasă;
3 cute; 4, 5 ceramică lucrată cu mâna; 9-12 fragmente oase prelucrate.

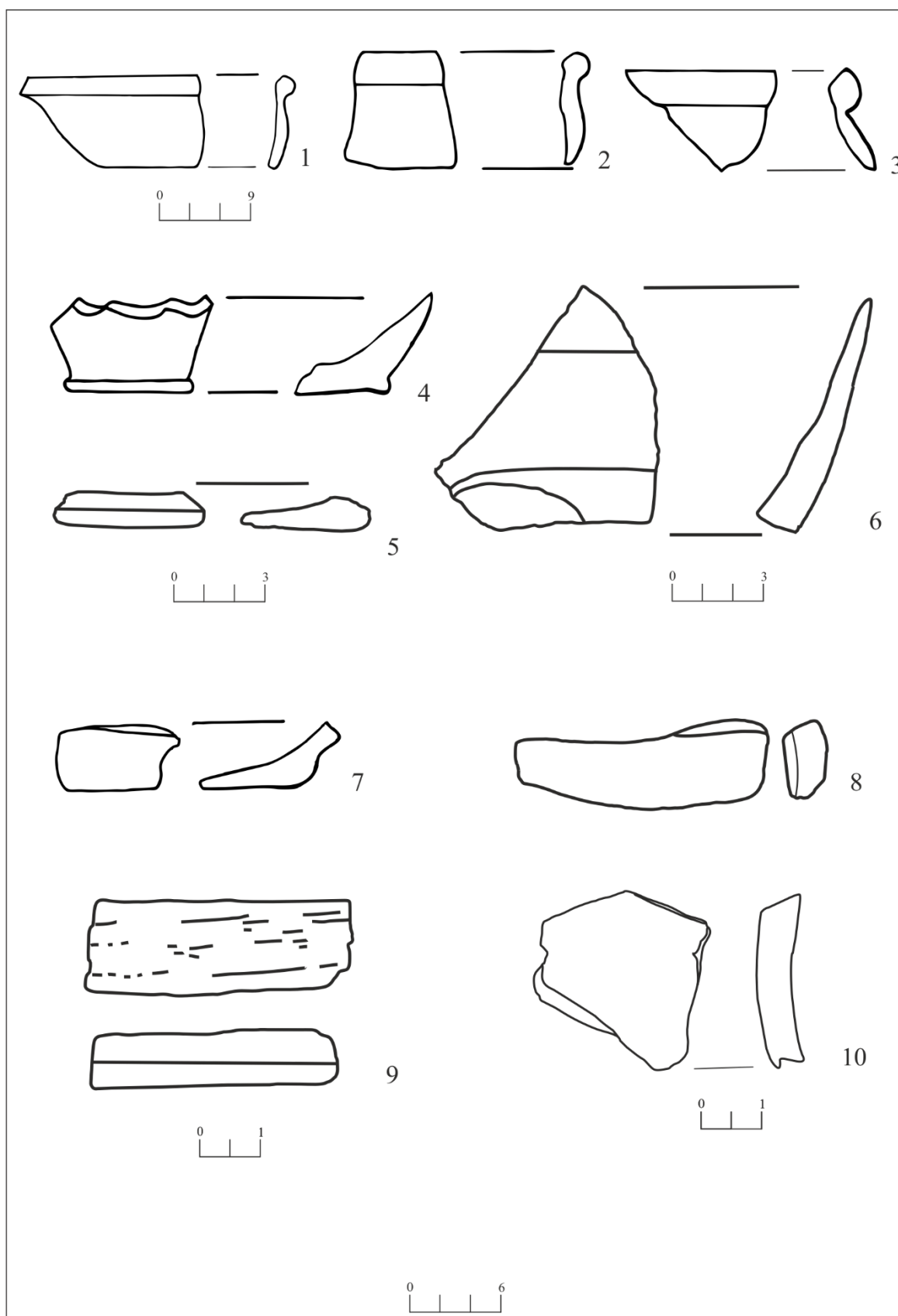

Pl. 8. 1, 2 fragmente torți; 3-5 ceramică lucrată la roată, din pastă fină;
6, 7 ceramică lucrată la roată, din pastă zgrunțuroasă; 8-10 ceramică lucrată cu mâna.

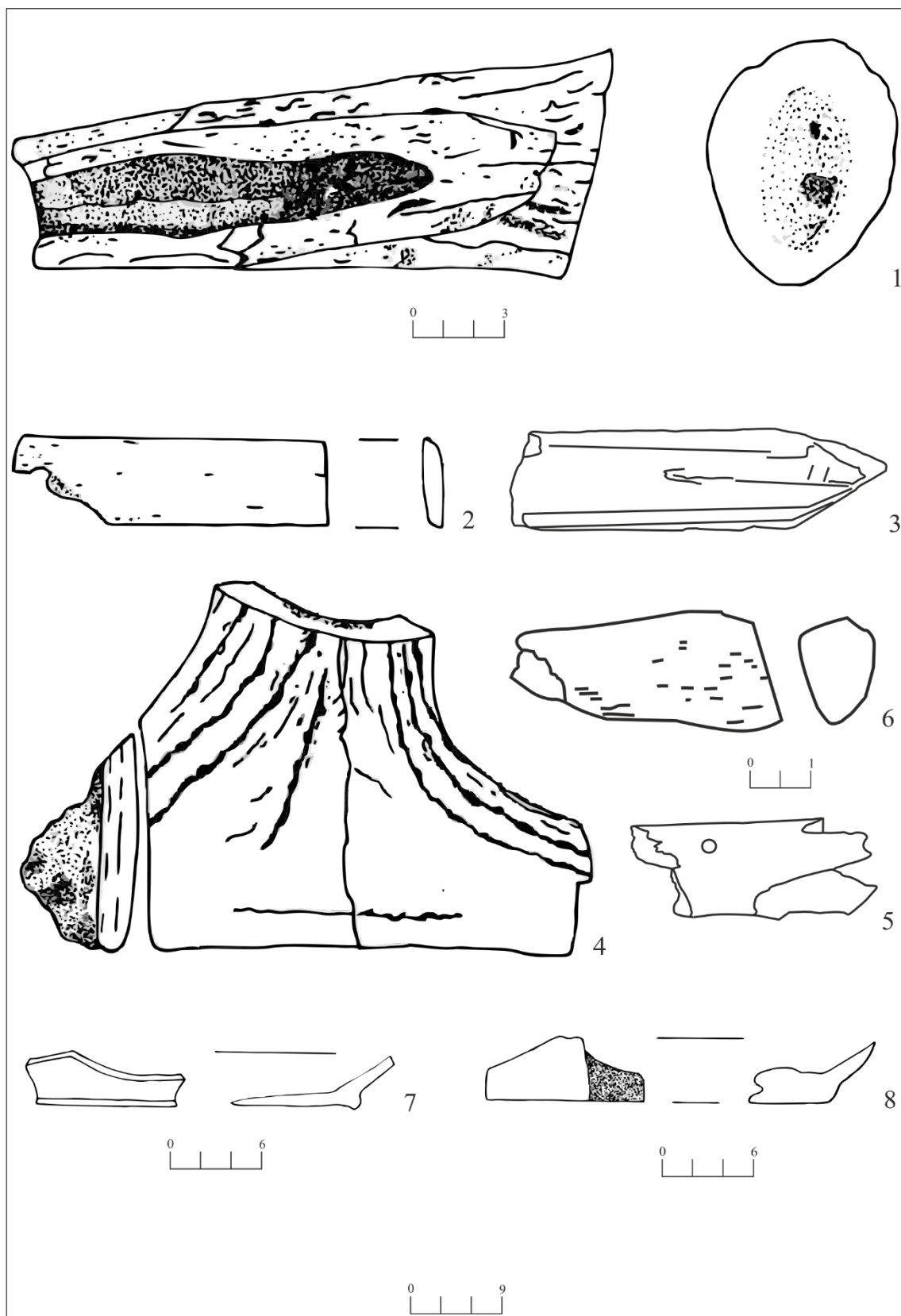

Pl. 9. 1-12 ceramică lucrată cu mână.

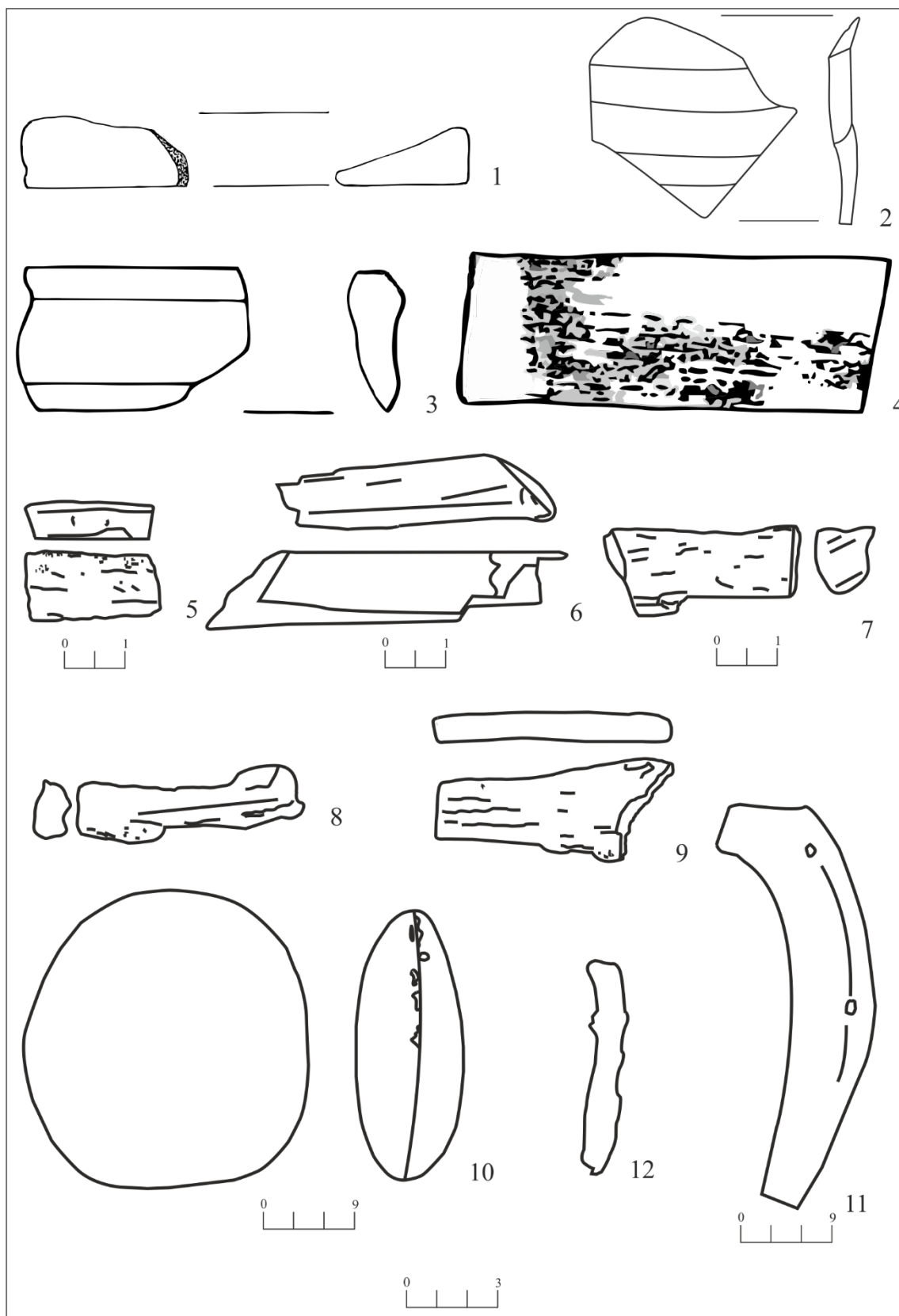

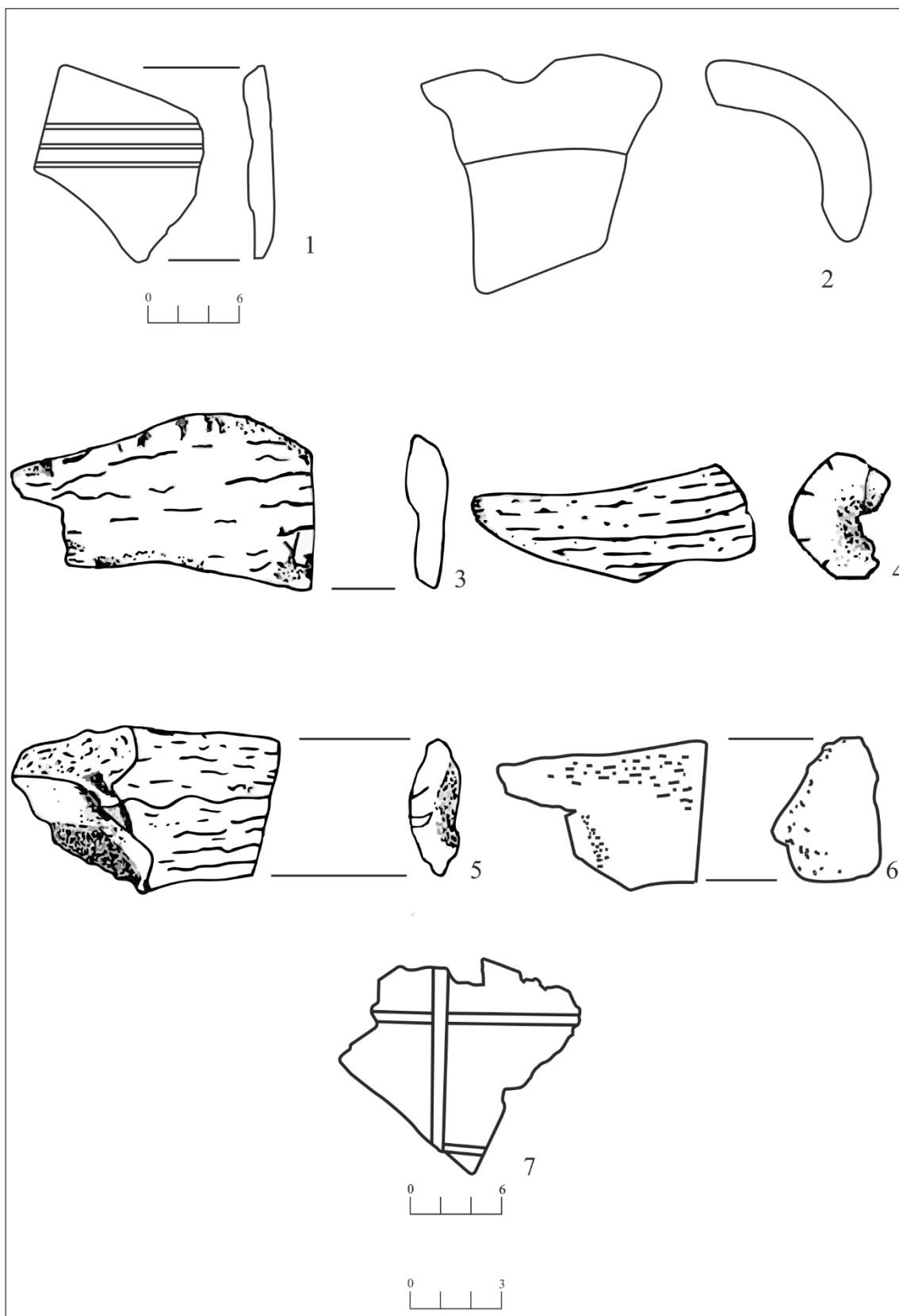
Pl. 10. 1-6 ceramică lucrată la roată, din pastă fină; 7 ceramică lucrată la roată, din pasta zgrunțuroasă; 8 cute; 9, 10 plăcuțe de os.

Pl. 11. 1-6 fragment de corn de cerb și oase prelucrate; 7 ceramică lucrată la roată, din pastă fină;
8 ceramică lucrată cu mâna.

Pl. 12. 1 ceramică lucrată cu mână; 2 ceramică lucrată la roată, din pastă fină;
3 ceramică lucrată la roată, din pastă zgrunțuroasă; 4-9 plăcuțe corn de cerb prelucrate; 10 frecător;
11 fragment potcoavă; 12 obiect fier.

Pl. 13. 1 ceramică lucrată la roată, din pastă fină; 2 fragment amforă; 3-6 fragmente de corn de cerb prelucrate; 7 fragment oglindă.